

Lomborgův omyl – Pro lidstvo je největší hrozbou klimatická změna

V článku [Ekologický summit míří na špatný terč](#), který vyšel 21. června v Hospodářských novinách, označuje jeho autor, známý bojovník proti zmírňování globálního oteplování, Bjørn Lomborg, změny klimatu z hlediska dopadů na lidstvo za zanedbatelné oproti jiným vlivům, které by prý bylo možné snáze a efektněji omezit.

Lomborg ale ve svých početných úvahách, které v článku uvádí, dělá zásadní chyby a vůbec si neuvědomuje, co vše může globální teplota zvýšená o několik stupňů způsobit. Je pravdou, že akutních úmrtí v důsledku záplav sice skutečně nemusí být mnoho, mají-li ovšem lidé včas kam uprchnout. Dokonce ani sucho nijak náhle hromadně nezabíjí. Nicméně ztráta majetku, obživy a domova má dopady drastické, a to na léta, desetiletí nebo navždy. Snižuje dobu, které se lidé dožívají. Bez dostatku potravy a dostupnosti vody, leckdy dokonce jakékoliv, se nežije dobře a zdravě. To, že bude v důsledku klimatických změn velmi přibývat obou extrémů, přílišných srážek i jejich dlouhodobého nedostatku, prohloubeného nebývalým vysušováním krajiny vinou vyšších teplot, víme dávno. Již nyní je tento trend patrný. Netýká se zdaleka jen rozvojových zemí, drsně zasáhl už i bohaté [Spojené státy](#).

Války o vodu nejsou nic nového. Sucho už také přispělo například k rozvratu Somálska, devastuje Súdán i další země v okolí. [Zažehlo dost možná](#) povstání v Sýrii. Vysušování Středomoří je přitom teprve na začátku, koncem století zemědělství v této oblasti z valné části pravděpodobně zanikne, až na takové, které bude využívat solárně odsolenou mořskou vodu. Jak moc a jak rychle se ale na celém světě obyvatelnost oblastí, které už nyní dosti trpí suchem, během století dále zhorší, to závisí na nynějších emisích skleníkových plynů a také emisích v následujících několika desetiletích. Zatím zrychleně rostou, ale všichni vědí, že je nezbytné je co nejdříve začít snižovat. V půli století by měly, a při dobré vůli a velké snaze i mohly být nulové.

Sucho a záplavy jdou ruku v ruce. Voda odpařená z oceánů nakonec někam naprší. [Jak se ukazuje](#), na „vině“ je arktický oceán, který nyní bývá od léta do zimy značně odledněný a stává se mohutným zdrojem tepla a vláh; k tomu se přidává časnější jarní tání a tedy ztmavnutí Arktidy. Fenomén roku 2010, sucho a požáry v Rusku a přitom záplavy v Pákistánu, byl příkladem takové situace. Následné výpadky úrody přispívají k vysokým cenám obilí, které rovněž destabilizují mnohé země a vedou ke hladovění.

Obživu ztrácejí také lidé v přímořských deltách, jako v Bangladéši nebo v ústí Mekongu. Vinu na tom má stoupání hladiny moře, které [bude zrychleně pokračovat ještě staletí](#). Zemědělství ale neskončí až trvalým zaplavením, odumírá už teď, se zasolením vodního horizontu. Nejde o akutní úmrtí, ale o strádání miliónových populací. A propad do bídy nakonec zabíjí.

Místní klima včetně vodních poměrů se dříve měnilo málo a pomalu; v takových podmínkách se vyvinula lidská společnost a přizpůsobila se svými technologiemi a infrastrukturou. Rozvrat někdejší stability může vézt ve zranitelných oblastech k rozvratu společenskému. Důsledky na zdraví jsou nasnadě.

Samozřejmě, že i jedovatě znečištěný vzduch a voda krátí lidem život, jak Lomborg zdůrazňuje. Lomborg ale už bohužel už neříká, z čeho ono znečištění pochází a jak mu zamezit. Znečištění je totiž způsobeno hlavně vinou užívání fosilních paliv. Jinde to bývá špatnými způsoby využití biomasy a odpadních plastů, produkujícími [saze, které též oteplují klima](#). Jediným realistickým řešením je v obou případech zastavit plýtvání a udržitelně nakládat s energiemi s pomocí nejlepších technologií. Obnovitelné zdroje nejsou pouze nástrojem, jak snížit globální emise, ale také jak zlepšit kvalitu ovzduší i na místě produkce tepla či elektřiny. Nehledě na to, že pro řadu zejména odlehlých oblastí rozvojových zemí jsou vzhledem k neexistenci přenosových sítí jedinou alternativou, jak získat přístup k elektřině. Například bioplynové stanice by měly být samozřejmostí všude, jiné odpady lze využít rovnou tepelně; v obou případech nejlépe i s produkcí uhlí. Na ten lze biomasu účinně a čistě proměňovat ve zplyňovacích vařičích a vzniklým [biouhlem](#), což je hmota vzniklá zahřátím organického materiálu, třeba suché trávy, bez přístupu vzduchu, zlepšovat půdy. Ostatně, [tepelné využití odpadů](#) je jedinou šancí, jak opravdu zlepšit ovzduší a čistotu vod v rozvojových zemích – bez použití spousty ropy, kterou kvůli emisím CO₂ využívat do budoucna

nelze a tempo jejíž těžby už zřejmě dosáhlo svého vrcholu.

Snižování skleníkových emisí k benefitům, jako je zlepšení životního prostředí, přirozeně vede. Každý rok odkladů zahájení radikálního ústupu od fosilních paliv znamená velké zhoršení vyhlídek na obyvatelnost a užitnost naší planety. Při své bagatelizaci problému klimatických změn zapomíná Lomborg, že když v minulosti byla koncentrace skleníkových plynů ještě vyšší, než je dnes, znamenalo to i radikálně jiné teploty, hladiny moří o desítky metrů vyšší a celkově zcela jinou planetu, na níž byly podmínky pro život neslučitelné s dnešními požadavky i schopnostmi organismů. Globální dopady na obyvatelstvo budou v případě neřešení tohoto problému nesrovnatelné s tím, co uvádí Lomborg.